

กรอบการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบบูรณาการ:
บทสังเคราะห์จากการเลือกตั้ง
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2568 *

An Integrated Local Democracy Development Framework:
A Synthesis from the 2025 Surat Thani Chief Executive
of the Provincial Administrative Organization Election

อมร หวังอัครางกูร
Amorn Wangukkarangkul
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Faculty of Humanities and Social Sciences, Suratthani Rajabhat University
Email: amornw.sru@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากรอบการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบบูรณาการที่สามารถตอบสนองต่อความซับซ้อนและความท้าทายของการเมืองท้องถิ่นไทยในศตวรรษที่ 21 ผ่านการสังเคราะห์กรณีศึกษาจากการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 การศึกษาใช้วิธีการสังเคราะห์เอกสารและการวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยบูรณาการทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ ทฤษฎีการเมืองเชิงพื้นที่และความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ทฤษฎีทุนทางสังคมและการระดมพลังทางการเมือง รวมถึงทฤษฎีพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทเทคโนโลยีและสังคม

ผลการศึกษาพบว่า ประชาธิปไตยในบริบทของการเมืองท้องถิ่นไทยในยุคปัจจุบันมีลักษณะเป็นระบบพหุมิติที่ต้องเผชิญกับความซับซ้อนในสี่มิติหลัก ได้แก่ มิติโครงสร้างสถาบันที่

* ได้รับบทความ: 26 พฤษภาคม 2568; แก้ไขบทความ: 29 กรกฎาคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 30 กรกฎาคม 2568

ต้องปรับตัว มิติเครือข่ายความสัมพันธ์แบบผสมผสานระหว่างรูปแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ มิติการเชื่อมโยงระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับระดับอื่น ๆ และมิติการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม การวิเคราะห์กรณีศึกษาพบว่าความสำเร็จในการเลือกตั้งท้องถิ่นต้องอาศัยการสร้างสมดุลระหว่างการเชื่อมโยงกับเครือข่ายการเมืองระดับชาติกับการสร้างฐานการสนับสนุนในระดับท้องถิ่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาได้พัฒนากกรอบการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบบูรณาการเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ประกอบด้วยสี่มิติ การพัฒนาที่เชื่อมโยงกัน คือ การพัฒนาสถาบันโดยการสร้างโครงสร้างที่ยืดหยุ่นและโปร่งใส การพัฒนาเครือข่ายผ่านการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในสังคม การพัฒนาความเชื่อมโยงโดยการประสานนโยบายระหว่างหน่วยงานระดับท้องถิ่นกับระดับชาติและนานาชาติ และการพัฒนานวัตกรรมด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นที่มีคุณภาพและยั่งยืนในบริบทของศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: ประชาธิปไตยท้องถิ่น; การพัฒนาประชาธิปไตย; การเลือกตั้งท้องถิ่น

Abstract

This article aims to develop an integrated local democracy development framework that can effectively address the complexities and challenges of Thai local politics in the 21st century through synthesizing a case study of the Surat Thani Chief Executive of the Provincial Administrative Organization election held on February 1, 2025. The research employs document synthesis methodology and descriptive analysis by integrating theories of local governance and decentralization, politics of place and patronage relationships, social capital and political mobilization, and voting behavior theories that have evolved according to technological and social contexts.

The results revealed that democracy in the context of contemporary Thai local politics operates as a multi-dimensional system that faces complexity across four key dimensions: adaptive institutional structures that must adjust to changing circumstances, hybrid relationship networks that blend traditional and modern approaches, linkages between local politics and other governmental levels, and adaptation to technological and social transformations. The case study analysis demonstrates that electoral success in local politics requires creating a strategic balance between connections to national-level political networks and building authentic local support bases, effective utilization of digital technology, and adapting patronage relationships to suit evolving social contexts. The study developed an integrated local democracy development framework as new knowledge comprising four interconnected development dimensions: institutional development through creating flexible and transparent structures, network development by promoting cooperation among various societal sectors, linkage development through coordinating policies between local agencies and national and international levels, and innovation development using digital technology to enhance public participation. This framework can serve as a guideline for strengthening local democracy with quality and sustainability in the context of the 21st century.

Keywords: local democracy; democracy development; local elections

1. บทนำ

ประชาธิปไตยท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่ท้าทายและซับซ้อน การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม และความคาดหวังที่เพิ่มขึ้นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเมืองท้องถิ่น ล้วนส่งผลให้รูปแบบและกลไกการปกครองท้องถิ่นต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่อง การเลือกตั้งท้องถิ่นไม่เพียงแต่เป็นกลไกในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการ

ขับเคลื่อนการพัฒนาประชาธิปไตยและการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน (Putnam, Smith, & Jones, 1993)

การเมืองท้องถิ่นไทยในยุคปัจจุบันมีลักษณะเฉพาะที่สะท้อนการผสมผสานระหว่างอิทธิพลจากระบบการเมืองระดับชาติ ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ และกลไกสมัยใหม่ที่อาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลและการมีส่วนร่วมของประชาชน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่เพียงแต่เกิดขึ้นในระดับโครงสร้างและสถาบัน แต่ยังส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองของทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งและประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ทำให้รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญ

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 ถือเป็นกรณีศึกษาที่สำคัญที่สามารถสะท้อนถึงความซับซ้อนและการเปลี่ยนแปลงของการเมืองท้องถิ่นไทยในยุคปัจจุบัน การเลือกตั้งครั้งนี้มีลักษณะสำคัญหลายประการ ทั้งการมีผู้สมัครที่มีพื้นฐานและเครือข่ายความสัมพันธ์ที่หลากหลาย การใช้กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบดั้งเดิมกับเทคโนโลยีดิจิทัล การมีส่วนร่วมของกลุ่มการเมืองในระดับต่าง ๆ และการแข่งขันที่มีความเข้มข้นและใกล้เคียงกัน ผลการเลือกตั้งที่นางโสภากาญจนะ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากกลุ่มพลังสุราษฎร์ ได้รับชัยชนะเหนือคู่แข่งหลักอย่างนายพงษ์ศักดิ์ จำแก้ว อดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากกลุ่มคนรักสุราษฎร์ และนายแพทย์จิรัชชาติ เรืองวัชรินทร์ อดีตนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากพรรคประชาชน ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์การเมืองท้องถิ่น แต่ยังชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยและกลไกที่มีอิทธิพลต่อการเมืองท้องถิ่นในยุคปัจจุบัน

การศึกษาความซับซ้อนของปรากฏการณ์การเมืองท้องถิ่นดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการสังเคราะห์ทฤษฎีหลายแนวทางเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ครอบคลุมและลึกซึ้ง โดยเฉพาะการผสมผสานทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ ทฤษฎีการเมืองเชิงพื้นที่และความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ทฤษฎีทุนทางสังคมและการระดมพลังทางการเมือง รวมถึงทฤษฎีพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทเทคโนโลยีและสังคม

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารอบการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบบูรณาการที่สามารถตอบสนองต่อความซับซ้อนและความท้าทายของการเมืองท้องถิ่นไทยในยุคปัจจุบัน โดยใช้การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์

พ.ศ. 2568 เป็นกรณีศึกษาหลัก ซึ่งผลการศึกษาไม่เพียงแต่จะทำให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย แต่ยังมีส่วนสำคัญในการขยายองค์ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นไทย และเป็นแนวทางในการพัฒนาโลกที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นที่มีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป

2. กรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาประชาธิปไตยท้องถิ่น

2.1 ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ

การปกครองท้องถิ่น (Local Governance) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการประชาธิปไตยในระดับฐานรากที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันที่มีความหลากหลายและซับซ้อน การปกครองท้องถิ่นเป็นรูปแบบการบริหารงานที่มุ่งเน้นให้ประชาชนในพื้นที่ท้องถิ่นมีอำนาจและสิทธิในการดูแลและตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นนั้น โดยมีพื้นฐานจากแนวคิดการปกครองตนเอง (Local Self-government) ซึ่งเป็นการบริหารจัดการโดยหน่วยงานหรือตัวแทนที่ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรง (สิริกาญจน์ ศรีสุรัตน์ และ ฌาน เรืองธรรมสิงห์, 2562) การปกครองท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะที่แตกต่างจากแนวคิดดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญ การปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่ไม่เพียงแต่เป็นกลไกในการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น แต่ยังเป็นระบบการจัดการที่มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างหลายภาคส่วน การตอบสนองต่อความหลากหลายของความต้องการในแต่ละพื้นที่ และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี

สอดคล้องกับแนวคิดการกระจายอำนาจ (Decentralization) ที่มีพื้นฐานมาจากแนวความคิดในการปกครองตนเองของชุมชนท้องถิ่นภายในรัฐ ซึ่ง Rondinelli & Cheema (1983) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจว่าเป็นกระบวนการที่รัฐบาลกลางถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ การตัดสินใจ ทรัพยากร และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการบางส่วนไปยังหน่วยงานที่อยู่ในระดับภูมิภาคหรือท้องถิ่น โดย Manor (1999) ได้จำแนกรูปแบบของการกระจายอำนาจออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การแบ่งอำนาจหรือการกระจายอำนาจทางการบริหาร (Deconcentration) การกระจายอำนาจทางการคลัง (Fiscal Decentralization) และการกระจายอำนาจโดยสมบูรณ์ (Devolution) อย่างไรก็ตามแนวคิดการกระจายอำนาจสมัยใหม่ได้พัฒนาจากแนวคิดดั้งเดิมที่เน้นการถ่ายโอนอำนาจในสามรูปแบบหลัก ไปสู่แนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายการทำงานแบบพหุระดับ (Multi-level Governance) ที่

Marks & Hooghe (2004) ได้พัฒนาขึ้น โดยเน้นว่าการกระจายอำนาจในปัจจุบันต้องคำนึงถึงการเชื่อมโยงระหว่างระดับต่าง ๆ ของการปกครอง ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

ในบริบทของประเทศไทย การปกครองท้องถิ่นมีพัฒนาการควบคู่ไปกับการกระจายอำนาจ โดยการปกครองท้องถิ่นของไทยในยุคเริ่มต้นมีลักษณะของการแบ่งอำนาจมากกว่าการกระจายอำนาจ เนื่องจากยังมีการควบคุมจากส่วนกลางอย่างเข้มงวด การกระจายอำนาจที่แท้จริงเกิดขึ้นภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ได้วางหลักการกระจายอำนาจไว้อย่างชัดเจน นำไปสู่การตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (อุดม ทุมโฆสิต, 2550) และการพัฒนาต่อเนื่องจนถึงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้วางกรอบการกระจายอำนาจไว้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะมีความพยายามในการกระจายอำนาจอย่างต่อเนื่อง แต่ในทางปฏิบัติยังคงประสบปัญหาหลายประการ อาทิ การถ่ายโอนภารกิจที่ไม่สมบูรณ์ การขาดความชัดเจนในการแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐบาลกลางกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การขาดแคลนทรัพยากรทางการคลัง และการแทรกแซงจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (วุฒิสาร ตันไชย, 2557) การกระจายอำนาจในประเทศไทยจึงมีลักษณะเป็นการกระจายอำนาจที่มีการควบคุม (Controlled Decentralization) โดยรัฐบาลกลางยังคงมีอำนาจในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเข้มงวด ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความเป็นอิสระอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจ (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2546) ซึ่งต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน

2.2 ทฤษฎีการเมืองเชิงพื้นที่และความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์

การเมืองเชิงพื้นที่ (Politics of Place) เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับมิติเชิงพื้นที่ในการศึกษาปรากฏการณ์ทางการเมือง แนวคิดการเมืองเชิงพื้นที่ในยุคปัจจุบันได้รับการพัฒนาจากแนวคิดของ Agnew (2002) และ Massey (2005) ที่มองพื้นที่ไม่เพียงแต่เป็นสถานที่ทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองที่ดำรงอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ และเป็นผลผลิตของความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีพลวัต โดยการเมืองเชิงพื้นที่ในบริบทของการเมืองท้องถิ่นไทยในปัจจุบันมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของโครงสร้างอำนาจในระดับท้องถิ่น

ส่วนความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ (Patronage Relationships) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีสถานะทางสังคม เศรษฐกิจ หรือการเมืองไม่เท่าเทียมกัน โดยฝ่ายที่มีสถานะสูงกว่าหรือผู้อุปถัมภ์ (Patron) ให้การสนับสนุน ค้ำครอง หรือช่วยเหลือแก่ฝ่ายที่มีสถานะต่ำกว่าหรือผู้รับอุปถัมภ์ (Client) และในทางกลับกัน ผู้รับอุปถัมภ์จะให้การสนับสนุน ความจงรักภักดี หรือผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้อุปถัมภ์ (Scott, 1972) ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์มีลักษณะสำคัญคือเกิดขึ้นโดยสมัครใจแต่มีความเป็นสถาบัน มีความเป็นส่วนตัวสูง และต้องพึ่งพาการสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน

ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในการเมืองไทยได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวางตั้งแต่ทศวรรษ 1970 โดยเฉพาะผลงานของ Scott (1972), Alagappa (1995) และ Arghiros (2001) ที่อธิบายลักษณะและบทบาทของระบบอุปถัมภ์ในการเมืองไทย โดยชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ยังคงเป็นกลไกสำคัญที่กำหนดโครงสร้างอำนาจในการเมืองท้องถิ่น ระบบอุปถัมภ์ได้ปรับตัวและผสมผสานเข้ากับกระบวนการเลือกตั้งสมัยใหม่ เกิดเป็นรูปแบบของการเมืองท้องถิ่นที่นักการเมืองท้องถิ่นมีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ทั้งในแนวดิ่งกับชนชั้นนำระดับชาติและในแนวนราบกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม ระบบความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญ การศึกษาล่าสุดของ McCargo (2014) ชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์สมัยใหม่มีลักษณะที่ซับซ้อนกว่าเดิม โดยได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสาร การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ และการเกิดขึ้นของชนชั้นกลางที่มีการศึกษาสูงทำให้เกิดรูปแบบความสัมพันธ์แบบ “อุปถัมภ์ผสมผสาน” (Hybrid Patronage) ที่ผสมผสานระหว่างวิธีการดั้งเดิมกับกลไกสมัยใหม่ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การระดมทุนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล และการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์แบบข้ามพื้นที่

2.3 ทฤษฎีทุนทางสังคมและการระดมพลังทางการเมือง

ทุนทางสังคม (Social Capital) เป็นแนวคิดที่เน้นถึงความสำคัญของเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มในสังคมที่สามารถสร้างความไว้วางใจ ความร่วมมือ และการประสานงาน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบการเมืองและคุณภาพของประชาธิปไตย Bourdieu (1986) นิยามทุนทางสังคมว่าเป็นผลรวมของทรัพยากรทั้งที่เป็นจริงหรือที่อาจเป็นไปได้ ซึ่งเชื่อมโยงกับการมีเครือข่ายความสัมพันธ์ที่มีความคงทนในระดับหนึ่งของความคุ้นเคยและการยอมรับซึ่งกันและกัน

Coleman (1988) นำเสนอแนวคิดทุนทางสังคมว่าเป็นทรัพยากรที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและโครงสร้างทางสังคม ซึ่งช่วยสนับสนุนการกระทำของปัจเจกบุคคลและกลุ่ม โดยทุนทางสังคมมีรูปแบบที่สำคัญ ได้แก่ พันธะผูกพันและความคาดหวัง ช่องทางข้อมูลข่าวสาร บรรทัดฐานและการลงโทษทางสังคม รวมถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจและโครงสร้างทางสังคมที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน

Putnam, Smith, & Jones (1993) และ Putnam (2000) ได้พัฒนาแนวคิดทุนทางสังคมในระดับชุมชนและสังคม ผ่านการศึกษาความแตกต่างของการพัฒนาประชาธิปไตยในอิตาลีเหนือและใต้ โดยนิยามทุนทางสังคมว่าประกอบด้วยเครือข่ายทางสังคม บรรทัดฐานของการต่างตอบแทน และความไว้วางใจทางสังคม ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกในการประสานงานและความร่วมมือเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

ส่วนการระดมพลังทางการเมือง (Political Mobilization) เป็นกระบวนการที่กลุ่มหรือบุคคลดึงดูดและกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง โดย Tilly (1978) ได้เสนอแนวคิดการระดมพลังทางการเมืองในฐานะกระบวนการสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการปฏิวัติ ซึ่งวิเคราะห์การระดมพลังทางการเมืองว่าเป็นกระบวนการที่กลุ่มต่าง ๆ ได้รับการจัดองค์กรและใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมือง

McCarthy & Zald (1977) นำเสนอทฤษฎีการระดมทรัพยากร (Resource Mobilization Theory) ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญในการวิเคราะห์การระดมพลังทางการเมืองและขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ทฤษฎีนี้มุ่งอธิบายปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางสังคมโดยให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านองค์กร ทรัพยากร และความเป็นมืออาชีพ

การระดมพลังทางการเมืองในยุคดิจิทัลได้รับการพัฒนาจากทฤษฎีการระดมทรัพยากรของ McCarthy & Zald (1977) และทฤษฎีเครือข่ายการเคลื่อนไหวทางสังคมของ Castells (2015) ที่เน้นบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างเครือข่ายและการระดมพลัง การศึกษาของ Bennett & Segerberg (2013) เกี่ยวกับ “Logic of Connective Action” ชี้ให้เห็นว่าการระดมพลังในยุคดิจิทัลมีลักษณะที่แตกต่างจากการระดมพลังแบบดั้งเดิม โดยเน้นการเชื่อมต่อมากกว่าการรวมกลุ่ม และการกระจายอำนาจในการตัดสินใจมากกว่าการควบคุมจากศูนย์กลาง

ในบริบทของการเลือกตั้งท้องถิ่น โดยเฉพาะในประเทศไทย การระดมพลังทางการเมืองมีรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งรูปแบบดั้งเดิมที่อาศัยเครือข่ายทางการเมืองและความสัมพันธ์

เชิงอุปถัมภ์ และรูปแบบใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ โดยมีรูปแบบการระดมพลังทางการเมืองที่สำคัญ ประกอบด้วย การระดมพลังผ่านเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การระดมพลังผ่านกลุ่มผู้นำชุมชนและกำนันผู้ใหญ่บ้าน การระดมพลังผ่านกลุ่มธุรกิจและผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น การระดมพลังผ่านเครือข่ายพรรคการเมืองระดับชาติ การระดมพลังผ่านกิจกรรมเศรษฐกิจและการให้ความช่วยเหลือ และการระดมพลังผ่านสื่อสังคมออนไลน์

2.4 ทฤษฎีพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ทฤษฎีพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นหัวข้อการศึกษาที่มีความสำคัญในการทำทำความเข้าใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงของประชาชนโดยสามารถแบ่งเป็นกลุ่มแนวคิดทฤษฎีหลักได้แก่ แนวคิดเชิงสังคมวิทยา (Sociological Approach) ที่เน้นความสำคัญของปัจจัยพื้นหลังทางสังคม เครือข่ายกลุ่ม ชาติพันธุ์ ศาสนา และเศรษฐกิจชุมชน แนวคิดเชิงจิตวิทยา (Psychological Approach) ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยภายในในระดับบุคคล ทั้งทัศนคติส่วนบุคคล บุคลิกภาพ ความเชื่อ โดยเฉพาะความผูกพันทางจิตวิทยาและการรับรู้ที่มีต่อพรรคการเมือง ผู้สมัคร และประเด็นนโยบาย

Campbell, Converse, Miller, & Stokes. (2008) ได้เสนอแบบจำลองสามเหลี่ยมแห่งการลงคะแนนเสียง ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยทางจิตวิทยาสามประการสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียง ได้แก่ ความผูกพันกับพรรคการเมือง ทัศนคติต่อประเด็นนโยบาย และทัศนคติต่อตัวผู้สมัคร แนวคิดการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Approach) เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ โดยมองว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้กระทำการทางการเมืองที่มีเหตุผลซึ่งตัดสินใจลงคะแนนเสียงโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของตนเอง และแนวคิดการประเมินทางเศรษฐกิจ (Economic Evaluation Approach) ที่เป็นการขยายแนวคิดการเลือกอย่างมีเหตุผล โดยเน้นการประเมินสภาพเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจลงคะแนนเสียง

ในปัจจุบันพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในยุคดิจิทัลได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมในการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารทางการเมือง การศึกษาของ Vaccari & Valeriani (2021) เกี่ยวกับผลกระทบของสื่อดิจิทัลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง พบว่าสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการสร้างความคิดเห็นทางการเมือง

แต่ยังคงต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์แบบดั้งเดิมในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย โดยเฉพาะในบริบทการเลือกตั้งท้องถิ่นที่ความสัมพันธ์ส่วนตัวและการรู้จักกันโดยตรงยังคงมีความสำคัญ

3. การสังเคราะห์ทฤษฎีเพื่อทำความเข้าใจประชาธิปไตยท้องถิ่นในยุคปัจจุบัน

จากการทบทวนกรอบแนวคิดทางทฤษฎีข้างต้น สามารถสังเคราะห์เป็นกรอบความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ครอบคลุมสี่มิติหลัก ซึ่งเรียกว่า “ประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบพหุมิติ” (Multi-dimensional Local Democracy) ดังนี้

3.1 มิติโครงสร้างสถาบันที่ต้องปรับตัว

มิติแรกเน้นการทำความเข้าใจโครงสร้างสถาบันการปกครองท้องถิ่นที่ต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างสถาบันแบบปรับตัวไม่ได้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงกฎหมายหรือระเบียบอย่างสม่ำเสมอ แต่หมายถึงความสามารถในการตีความและนำไปปฏิบัติในลักษณะที่ตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของประชาชนและสภาพแวดล้อม การกระจายอำนาจในมิตินี้จึงไม่ใช่เพียงการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น แต่เป็นการสร้างระบบการทำงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในแนวนอนและแนวดิ่ง โดยคำนึงถึงหลักการสมดุลระหว่างความเป็นอิสระกับความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

3.2 มิติเครือข่ายความสัมพันธ์แบบผสมผสานระหว่างรูปแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่

มิติที่สองเน้นการทำความเข้าใจเครือข่ายความสัมพันธ์ที่มีลักษณะผสมผสาน ระหว่างรูปแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์สมัยใหม่ไม่ได้หายไปจากการเมืองไทย แต่ถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน โดยผสมผสานกับกลไกการตลาดทางการเมือง (Political Market) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างความโปร่งใส เครือข่ายความสัมพันธ์แบบผสมผสานประกอบด้วย เครือข่ายความสัมพันธ์แบบดั้งเดิมที่อาศัยการรู้จักกันโดยตรง ความเป็นญาติมิตร และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เครือข่ายความสัมพันธ์แบบสถาบัน เช่น องค์กรวิชาชีพ กลุ่มธุรกิจ และองค์กรภาคประชาสังคม และเครือข่ายความสัมพันธ์แบบดิจิทัลที่เกิดขึ้นผ่านสื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มต่าง ๆ การทำงานของเครือข่ายเหล่านี้ไม่ได้แยกขาดจากกันอย่างชัดเจน แต่มีการเชื่อมโยงและเสริมกำลังซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดทุนทางสังคมแบบผสมผสานที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าการทำงานของเครือข่ายแต่ละประเภทเพียงอย่างเดียว

3.3 มิติการเชื่อมโยงระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับระดับอื่น ๆ

มิติที่สามเน้นการทำความเข้าใจการเชื่อมโยงระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับการเมืองในระดับอื่น ๆ การเมืองท้องถิ่นในยุคปัจจุบันไม่สามารถแยกตัวออกจากการเมืองระดับชาติและระดับนานาชาติได้ การเชื่อมโยงระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับระดับอื่น ๆ เกิดขึ้นผ่านหลายช่องทาง ทั้งช่องทางทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ช่องทางทางเศรษฐกิจ เช่น การลงทุน การค้าขาย และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และช่องทางทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การศึกษา การท่องเที่ยว และการติดต่อสื่อสาร การเชื่อมโยงเหล่านี้สร้างทั้งโอกาสและข้อจำกัดให้กับการเมืองท้องถิ่น โดยในด้านโอกาส การเชื่อมโยงช่วยให้การเมืองท้องถิ่นสามารถเข้าถึงทรัพยากรและความเชี่ยวชาญจากภายนอก ส่วนในด้านข้อจำกัด การเชื่อมโยงอาจทำให้การเมืองท้องถิ่นต้องปรับตัวตามวาระหรือผลประโยชน์ของระดับอื่น ๆ ที่อาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

3.4 มิติการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม

มิติที่สี่เน้นการทำความเข้าใจความสามารถในการปรับตัวของระบบประชาธิปไตยท้องถิ่นต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อทุกมิติของการเมืองท้องถิ่น ตั้งแต่วิธีการสื่อสาร การมีส่วนร่วม การตัดสินใจ ไปจนถึงการประเมินผลและการตรวจสอบ เทคโนโลยีดิจิทัลไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารงาน แต่ยังเป็นปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงพื้นฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะ การปรับตัวในมิตินี้จึงต้องเป็นการปรับตัวที่รอบด้าน ทั้งในด้านโครงสร้าง กระบวนการ และทัศนคติของบุคลากรและประชาชน

4. การวิเคราะห์กรณีศึกษา: การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2568

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่มีงบประมาณและอำนาจหน้าที่ครอบคลุมทั้งจังหวัด ทำให้เป็นที่สนใจของกลุ่มการเมืองหลากหลาย ทั้งกลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่มีฐานเสียงในพื้นที่ กลุ่มการเมืองที่เชื่อมโยงกับตระกูลการเมืองและพรรคการเมืองระดับชาติ และกลุ่มการเมืองรุ่นใหม่ que เริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น โดยสามารถวิเคราะห์การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีผ่านกรอบแนวคิดประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบพหุมิติได้ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ในมิติโครงสร้างสถาบันที่ต้องปรับตัว

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 สะท้อนถึงความสำคัญขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างนโยบายระดับชาติกับความต้องการในระดับพื้นที่ การมีผู้สมัครที่หลากหลายทั้งจากกลุ่มการเมืองท้องถิ่น กลุ่มการเมืองที่เชื่อมโยงกับตระกูลการเมืองและพรรคการเมืองระดับชาติ และกลุ่มการเมืองรุ่นใหม่ สะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนของโครงสร้างการแข่งขันทางการเมืองที่ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายระดับพร้อมกัน ผลการเลือกตั้งที่นางโสภา กาญจนะ ได้รับชัยชนะด้วยคะแนนเสียง 205,479 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 42.5) ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงการกระจายตัวของคะแนนเสียงที่ค่อนข้างชัดเจน แต่ยังสะท้อนถึงความหลากหลายของทางเลือกที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมี นายพงษ์ศักดิ์ จ่าแก้ว ได้รับคะแนนรองลงมาด้วยคะแนนเสียง 159,488 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 33.0) และนายแพทย์จิรชาติ เรืองวัชรินทร์ ได้รับคะแนนเสียง 118,143 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 24.5) (คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2568) แสดงให้เห็นถึงการแข่งขันที่มีนัยสำคัญระหว่างตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้มข้นมากขึ้น

4.2 การวิเคราะห์ในมิติเครือข่ายความสัมพันธ์แบบผสมผสานระหว่างรูปแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจากการครอบงำของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นเดียวไปสู่การแข่งขันที่มีความซับซ้อนมากขึ้นผ่านการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์แบบผสมผสานระหว่างรูปแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ ดังเช่นในมิติของการเมืองแบบเครือข่ายอุปถัมภ์ นางโสภา กาญจนะ ซึ่งเป็นภรรยาของนายชุมพล กาญจนะ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุราษฎร์ธานี 7 สมัย จากพรรคประชาธิปัตย์ ปัจจุบันเป็นสมาชิกพรรครวมไทยสร้างชาติและประธานที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน สามารถใช้เครือข่ายความสัมพันธ์ ที่เชื่อมโยงกับการเมืองระดับชาติ โดยเฉพาะการได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 5 คน แบ่งเป็นพรรครวมไทยสร้างชาติ 4 คน คือ นางสาวกานต์สินี โอภาสสร้างสรรค์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 1 นายพิพิธ รัตนรักษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 2 นางสาววชิราภรณ์ กาญจนะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 และ

นายธำนิษฐ์ นวลวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 7 และพรรคภูมิใจไทย 1 คน คือ นายพิชัย ชมภูพล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 6 (ฐานเศรษฐกิจ, 2568)

นอกจากการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองระดับชาติและการสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว นางโสภายังอาศัยการระดมพลังผ่านเครือข่ายกลุ่มการเมืองท้องถิ่น กลุ่มธุรกิจและผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารกับประชาชน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเมืองในระดับที่กว้างขวางกว่าเดิมและไม่จำกัดพื้นที่ของเครือข่ายความสัมพันธ์อยู่เพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดสุราษฎร์ธานีตัดสินใจโดยพิจารณาจากปัจจัยหลายประการ ทั้งคุณลักษณะส่วนตัวของผู้สมัคร เครือข่ายการสนับสนุน นโยบายและแนวทางการพัฒนาจังหวัด รวมถึงความเชื่อมโยงกับการเมืองระดับชาติ การกระจายตัวของคะแนนเสียงที่ค่อนข้างใกล้เคียงกันในระดับต้น สะท้อนให้เห็นถึงการแบ่งตัวของฐานเสียงและความหลากหลายของตัวเลือกที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีอย่างชัดเจน

4.3 การวิเคราะห์ในมิติการเชื่อมโยงระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับระดับอื่น ๆ

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของการเชื่อมโยงระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับการเมืองระดับชาติอย่างชัดเจน โดยในมิติของการเชื่อมโยงระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับระดับอื่น ๆ การเลือกตั้งครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการระดมพลังที่หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้สมัครแต่ละรายใช้กลยุทธ์ในการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน ดังเช่นนางโสภากาญจนะ อาศัยการระดมพลังผ่านเครือข่ายทั้งพรรคการเมืองระดับชาติ การสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มการเมืองท้องถิ่น กลุ่มธุรกิจและผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารกับประชาชน

ขณะที่นายพงษ์ศักดิ์ จำแก้ว อาศัยฐานเสียงจากการเป็นอดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเครือข่ายการเมืองท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและกำนันผู้ใหญ่บ้าน ร่วมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารกับประชาชน และการสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานี พรรครวมไทยสร้างชาติ 2 คน คือ นายพันธ์ศักดิ์ บุญแทน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 4 และนายปรเมษฐ์ จินา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 5 ซึ่งแต่เดิมนั้นนายพันธ์ศักดิ์ และนายปรเมษฐ์ เคยดำรงตำแหน่งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้กับนายพงษ์ศักดิ์ ก่อนที่จะลาออกจาก

ตำแหน่งไปลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยการสนับสนุนของนายพงษ์ศักดิ์ ส่วนนายแพทย์จิรชาติ เรืองวัชรินทร์นั้น อาศัยภาพลักษณ์ในฐานะอดีตข้าราชการระดับสูงที่เคยดำรงตำแหน่งนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี ร่วมกับการรณรงค์หาเสียงผ่านแกนนำสำคัญของพรรคประชาชน การสนับสนุนจากกลุ่มธุรกิจและกลุ่มคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารกับประชาชน (ฐานเศรษฐกิจ, 2568)

4.4 การวิเคราะห์ในมิติการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองในยุคดิจิทัล ผู้สมัครทุกคนต้องปรับกลยุทธ์การหาเสียงให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการบริโภคข้อมูลข่าวสารของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การผสมผสานระหว่างการหาเสียงออนไลน์และออฟไลน์ ตลอดจนการสร้างความน่าเชื่อถือผ่านการจัดการข้อมูลข่าวสารและการตอบสนองอย่างรวดเร็ว โดยผู้สมัครทุกคนมีการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลผ่านช่องทางของสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Facebook, LINE, TikTok และ YouTube ในการเผยแพร่นโยบาย สร้างภาพลักษณ์ของผู้สมัคร สร้างการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์กับประชาชน รวมทั้งตอบโต้ประเด็นต่าง ๆ ร่วมกับการลงพื้นที่พบปะประชาชน การเข้าร่วมเวทีแสดงวิสัยทัศน์ที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานต่าง ๆ และการเปิดเวทีปราศรัยหาเสียงกับประชาชน ซึ่งการใช้สื่อดิจิทัลเหล่านี้ช่วยให้ผู้สมัครสามารถเข้าถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาจไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมหาเสียงแบบดั้งเดิมได้ โดยเฉพาะกลุ่มวัยทำงานและคนรุ่นใหม่ที่มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์สูง

5. สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

การศึกษานี้ได้พัฒนากรอบการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบบูรณาการผ่านการสังเคราะห์บทเรียนจากการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2568 และการบูรณาการทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหลายแนวทางดังที่ได้นำเสนอในส่วนองค์ความรู้ใหม่ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าประชาธิปไตยท้องถิ่นในยุคปัจจุบันมีความซับซ้อนที่เพิ่มขึ้นและต้องการแนวทางการพัฒนาที่ครอบคลุมหลายมิติพร้อมกัน โดยในประการแรก การเมืองท้องถิ่นในยุคปัจจุบันไม่สามารถแยกตัวออกจากการเมืองระดับชาติได้ แต่ยังคงต้องมีความเป็นอิสระในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ความสำเร็จในการเลือกตั้งจึงต้องอาศัย

การสร้างสมดุลระหว่างการเชื่อมโยงกับเครือข่ายการเมืองระดับชาติกับการสร้างฐานการสนับสนุนในระดับท้องถิ่น ประการที่สอง รูปแบบความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในการเมืองไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญ ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์สมัยใหม่มีลักษณะผสมผสานระหว่างวิธีการดั้งเดิมกับกลไกสมัยใหม่ที่อาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลและการสร้างความโปร่งใส ทำให้เกิดรูปแบบอุปถัมภ์ผสมผสานที่มีประสิทธิภาพและความยั่งยืนมากขึ้น ประการที่สาม การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสำเร็จในการเมืองท้องถิ่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยในการสื่อสารและการสร้างการมีส่วนร่วม แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และประการที่สี่ กรอบการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบบูรณาการที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษานี้ ประกอบด้วยสี่มิติที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ การพัฒนาสถาบัน การพัฒนาเครือข่าย การพัฒนาความเชื่อมโยง และการพัฒนานวัตกรรม โดยมีมิติเหล่านี้ต้องทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นที่มีคุณภาพและยั่งยืน

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายและกลไกที่เหมาะสมเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นไทยให้มีคุณภาพและยั่งยืน ดังนี้

5.2.1 การปรับปรุงกรอบกฎหมายและระเบียบ ผู้กำหนดนโยบายควรพิจารณาปรับปรุงพระราชบัญญัติและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่นให้มีความชัดเจนและรัดกุมมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการควบคุมค่าใช้จ่ายในการหาเสียง การป้องกันการใช้อิทธิพลและทรัพยากรภาครัฐ และการสร้างกลไกการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนากรอบกฎหมายที่รองรับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเลือกตั้ง การบริหารงานท้องถิ่น และการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมใหม่ ๆ ตลอดจนการจัดการข้อมูลข่าวสารและการป้องกันการแพร่กระจายข้อมูลเท็จ

5.2.2 การพัฒนาระบบการศึกษาการเมืองและการปกครองท้องถิ่น ควรจัดให้มีหลักสูตรการศึกษาการเมืองและการปกครองท้องถิ่นที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัลสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม โดยใช้ช่องทางที่หลากหลายทั้งออนไลน์และออฟไลน์ รวมทั้งพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการเมืองการปกครองสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และข้าราชการท้องถิ่น ตลอดจนการส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นไทยให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทปัจจุบันเพื่อสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น

5.2.3 การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อความโปร่งใส ควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เชื่อมโยงระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ สร้างระบบการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะที่เข้าถึงง่าย ทันสมัย และครอบคลุม รวมทั้งข้อมูลการใช้งบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง และผลการดำเนินงาน ตลอดจนพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายและการติดตามการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่น

6. องค์ความรู้ใหม่

จากการสังเคราะห์บทเรียนจากการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2568 และการบูรณาการทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ได้พัฒนา “กรอบการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบบูรณาการ” (Integrated Local Democracy Development Framework - ILDDF) ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่มุ่งตอบสนองต่อความท้าทายของการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยสี่มิติหลักที่เชื่อมโยงกัน ดังนี้

มิติที่ 1 การพัฒนาสถาบัน (Institutional Development) มุ่งสร้างและพัฒนาโครงสร้างสถาบันที่มีความยืดหยุ่น โปร่งใส และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ประกอบด้วย การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลและความโปร่งใส การสร้างกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็น โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญคือ ระดับความโปร่งใสในการบริหารงาน ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงาน และจำนวนกลไกการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ

มิติที่ 2 การพัฒนาเครือข่าย (Network Development) มุ่งสร้างและเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคประชาสังคม การพัฒนาความสัมพันธ์กับภาคเอกชนและภาคธุรกิจ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาเครือข่ายประชาชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญคือ จำนวนและคุณภาพของความร่วมมือระหว่างภาคส่วน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ ประสิทธิภาพของเครือข่ายในการแก้ไขปัญหา และความยั่งยืนของความร่วมมือ

มิติที่ 3 การพัฒนาความเชื่อมโยง (Linkage Development) มุ่งสร้างความเชื่อมโยงที่มีประสิทธิภาพระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับระดับอื่น ๆ และประสานแผนนโยบายทุกระดับ ประกอบด้วย การประสานนโยบายระหว่างระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ การสร้างกลไกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเชื่อมโยงกับเครือข่ายระหว่างประเทศ และการบูรณาการทรัพยากรและความเชี่ยวชาญจากหลายระดับ โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญคือ ระดับความสอดคล้องระหว่างนโยบายต่างระดับ ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาข้ามพื้นที่ และคุณภาพของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

มิติที่ 4 การพัฒนานวัตกรรม (Innovation Development) มุ่งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นและการให้บริการสาธารณะ ประกอบด้วย การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อความโปร่งใส การสร้างนวัตกรรมการมีส่วนร่วมรูปแบบใหม่ การใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจ และการพัฒนาทักษะดิจิทัลให้กับบุคลากรและประชาชน โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญคือ ระดับการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน ประสิทธิภาพของระบบข้อมูลและการวิเคราะห์ จำนวนนวัตกรรมการมีส่วนร่วมที่ได้รับการพัฒนา และความพร้อมด้านดิจิทัลของประชาชน

ภาพที่ 1. แผนภาพแสดงกรอบการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบบูรณาการ (Integrated Local Democracy Development Framework - ILDDF)

กรอบการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบบูรณาการนี้ถือเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่มุ่งตอบสนองต่อความท้าทายของการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ต้องจัดการกับความซับซ้อนและความท้าทายของการเมืองท้องถิ่นไทยในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และความต้องการที่หลากหลายของประชาชน การนำกรอบการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบบูรณาการไปใช้ในทางปฏิบัติเริ่มจากการประเมินสถานการณ์และการวางแผน โดยการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันในแต่ละมิติ กำหนดเป้าหมายและแผนการพัฒนาคือเป็นรูปธรรม รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรและกำหนดความรับผิดชอบที่ชัดเจน จากนั้นจึงเป็นการดำเนินการพัฒนาแบบผสมผสาน โดยเริ่มดำเนินการพัฒนาในทุกมิติพร้อมกัน สร้างกลไกการประสานงานระหว่างมิติ รวมทั้งติดตามและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และในขั้นตอนสุดท้ายเป็นการประเมินผลและการปรับปรุง โดยประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละมิติและในภาพรวม วิเคราะห์บทเรียนและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง รวมทั้งปรับปรุงกรอบการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง กรอบการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบบูรณาการทั้งสี่มิตินี้ที่กล่าวมาข้างต้นต้องทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายในการสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นที่ยั่งยืน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง และมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2568).

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เรื่อง ผลการนับคะแนนเลือกตั้ง (ส.ถ./ผ.ถ. 5/8). สืบค้นจาก <https://www.suratpao.go.th/news/detail/16104>

ฐานเศรษฐกิจ. (2568). เปิดชื่อ 6 ผู้สมัครนายก อบจ.สุราษฎร์ฯ คึกข้างชนข้างเลือกตั้งท้องถิ่น.

ฐานเศรษฐกิจ. สืบค้นจาก <https://www.thansettakij.com/politics/617859>

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2546). *ทิศทางการปกครองท้องถิ่นไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ*.

กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

วุฒิสาร ตันไชย. (2557). *การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ:

สถาบันพระปกเกล้า.

- สิริกาญจน์ ศรีสุรัตน์, และ ฌาน เรืองธรรมสิงห์. (2562). ศึกษาความหมายและความเข้าใจในความเป็นนิติบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 6(10), 5776-5790.
- อุดม ทุมโฆสิต. (2550). *การปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่ : บทเรียนจากประเทศที่พัฒนาแล้ว* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Agnew, J. A. (2002). *Place and Politics in Modern Italy*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Alagappa, M. (1995). *Political Legitimacy in Southeast Asia: The Quest for Moral Authority*. Redwood City, CA: Stanford University Press.
- Arghiros, D. (2001). *Democracy, Development and Decentralization in Provincial Thailand*. London, England: Routledge.
- Bennett, W. L., & Segerberg, A. (2013). *The Logic of Connective Action: Digital Media and the Personalization of Contentious Politics*. England: Cambridge University Press.
- Bourdieu, P. (1986). The Forms of Capital. In J. Richardson (Ed), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (pp. 241-258). New York, NY: Greenwood.
- Campbell, A., Converse, P. E., Miller, W. E., & Stokes, D. E. (2008). *The American Voter*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Castells, M. (2015). *Networks of Outrage and Hope: Social Movements in the Internet Age* (2nd ed.). UK: Polity Press.
- Coleman, J. S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, 94(1), S95-S120.
- Manor, J. (1999). *The Political Economy of Democratic Decentralization*. Washington, DC: The World Bank.
- Marks, G., & Hooghe, L. (2004). Contrasting Visions of Multi-level Governance. In I. Bache & M. Flinders (Eds.), *Multi-level Governance* (pp. 15-30). England: Oxford University Press.

- Massey, D. (2005). *For Space*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- McCargo, D. (2014). *Southern Thai land: From Conflict to Negotiation?* Sydney, Australia: Lowy Institute for International Policy.
- McCarthy, J. D., & Zald, M. N. (1977). Resource Mobilization and Social Movements: A Partial Theory. *American Journal of Sociology*, 82(6), 1212-1241.
- Putnam, R. D., Leonardi, R., & Nonetti, R. Y. (1993). *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. New Jersey: Princeton University Press.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York, NY: Simon & Schuster.
- Rondinelli, D. A., & Cheema, G. S. (1983). Implementing decentralization policies: An introduction. In G. S. Cheema, & D. A. (Eds.), *Decentralization and development: Policy implementation in developing countries* (pp. 9-34). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Scott, J. C. (1972). Patron-Client Politics and Political Change in Southeast Asia. *American Political Science Review*, 66(1), 91-113.
doi:<https://doi.org/10.2307/1959280>
- Tilly, C. (1978). *From Mobilization to Revolution*. Boston, MA: Addison-Wesley.
- Vaccari, C., & Valeriani, A. (2021). *Outside the Bubble: Social Media and Political Participation in Western Democracies*. England: Oxford University Press.